

Pukkilan kunnanvaltuustolle

TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOINTIKERTOMUS VUODELTA 2021

1. Tarkastuslautakunta

1.1 Tarkastuslautakunnan tehtävät

Tarkastuslautakunnasta ja sen tehtävistä on säädetty kuntalaissa. Valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan toimikauttaan vastaavien vuosien hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestämistä varten.

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on

- valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat;
- arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla;
- arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää;
- huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta;
- valvoa 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi;
- valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Lautakunta voi antaa valtuustolle muitakin tarpeellisia pitämiään selvityksiä arvioinnin tuloksista.

Kuntalain 125 §:n mukaan tarkastuslautakunnan on hankittava tilintarkastuskertomuksessa tehdystä muistutuksesta asianomaisen selitys sekä kunnanhallituksen lausunto sekä valmistettava tilintarkastuskertomuksen käsittely valtuustolle.

1.2 Tarkastuslautakunnan kokoonpano

Tarkastussäännön mukaan tarkastuslautakunnassa on kolme jäsentä. Jokaisella jäsenellä on henkilökohtainen varajäsen. Kunnanvaltuusto asetti tarkastuslautakunnan 9.8.2021 § 18 toimikaudeksi 2021–2024. Tarkastuslautakunnan kokoonpano vuonna 2021 on ollut

Varsinaiset jäsenet	Henkilökohtaiset varajäsenet
Jyrki Loijas, puheenjohtaja	Kimmo Mikkola
Matti Puha, varapuheenjohtaja	Sari Toukola
Anni Nikula	Markus Kalliokivi

Vuoden 2021 arviointia varten tarkastuslautakunta on kokoontunut viisi kertaa. Lautakunnan sihteerinä on toiminut tilintarkastaja HT, JHT Mark Lassfolk BDO Audiator Oy:stä.

1.3 Tarkastuslautakunnan toiminta

Tarkastuslautakunta on arvioinut valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista sekä toiminnan tarkoituksenmukaisuutta. Arviointien yhteydessä on kuultu ja haastateltu viranhaltijoita sekä luottamushenkilöitä seuraavasti:

Ajankohta	Aihe	Kuultava
11.11.2021	Tarkastuslautakunnan järjestäytyminen Tarkastuslautakunnan arvioinnin työohjelma Tilintarkastuksen työohjelma Sidonnaisuusilmoitukset, päivitys	Lautakunnan sihteeri valmis-telee
12.1.2022	Palvelualueiden toiminta- ja talouskatsaus sekä tavoitteiden toteutuminen Hallinto- ja talouskatsaus Investoinnit Henkilöstöhallinto Riskien kartoitus ja hallinta, sisäinen valvonta ja konserni-valvonta Talousarvio-suunnitelma 2022-24 Arviointikertomuksen 2020 vastineet	Hyvinvointipäällikkö, tekninen johtaja Kunnanjohtaja
10.3.2022	Tilinpäätöksen esittely Arviointikertomuksen laadinnan aloittaminen	Kunnanjohtaja
5.4.2022	Arviointikertomuksen laadinta	Lautakunnan sihteeri
14.4.2022	Arviointikertomuksen hyväksyntä Tilintarkastajan raportointi Tilintarkastuskertomuksen käsittely	Lautakunnan sihteeri Tilintarkastaja

Tarkastuslautakunta on seurannut kunnan päätöksentekoa ja perehtynyt talouden ja toiminnan raportteihin sekä tilintarkastajan raportointiin.

2. Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

2.1 Toiminnalliset tavoitteet

Elinvoimapalvelujen sitovina tavoitteina oli kehittää kunnan elinvoimaa elinvoimasuunnitelman mukaisesti. Koronasta johtuva yleinen epävarmuus vaikutti edelleen yrittäjien ja yritysten toimintaan, heijastuen investointeihin ja lisääntyneisiin lomautuksiin. Kauden aikana myytiin viisi omakotitalotonttia. Pukkikuitu-hanketta edistettiin vuoden aikana ja valokuidun rakentaminen aloitetaan vuoden 2022 aikana.

Selvitetään mahdollisuutta järjestää julkinen liikenne Pukkilassa kokonaisuutena, jossa kaikkien kuntalaisten käytössä ovat niin varsinainen joukkoliikenne, palveluliikenne kuin koulukuljetukset. Laaditaan selvitys vaihtoehdoista joukkoliikennejärjestelyistä päätöksenteon pohjaksi. Selvityksen laadinta ei edennyt suunnitellun mukaisesti. Kutsutaksiliikennekokeilu, joka pohjustaa mahdollisuutta sille, että joukkoliikenteen kehittämistä jatketaan, aloitettiin.

Lisäksi kuntastrategian yhdeksi tavoitteeksi on kirjattu Pukkilan näkyvyys ja tunnettuus. Markkinoinnin, viestinnän ja brändityön tavoitteet on tarkemmin kuvattu viestintäsuunnitelmassa. Vuoden aikana tapahtuma- ja vetovoimamarkkinointia ei saatu liikkeelle toivotusti, osittain johtuen epävarmasta pandemiatilanteesta.

Asuntotonttien myyntiä edistetään päivittämällä rakennustapaohjeet vastaamaan nykyajan tarpeita. Rakennusten vähimmäisneliömääriä pienennetään. Rakennustapaohjeet muokataan joustaviksi, jotta tonttien myynti helpottuu. Teollisuustontteja markkinoidaan mielekkäissä mediakanavissa ja haetaan myös uusia avauksia eri yritysten kanssa.

Tarkastuslautakunta toteaa, että elinvoimapalvelujen toimiala on laaja ja moninainen, mikä myös ilmenee talousarviossa ja tilinpäätöksessä listatuista tavoitteista. Toimialan resursointi on kuitenkin varsin niukka suhteutettuna tehtäväkirjoon, joka myös vaikuttaa realistisiin mahdollisuuksiin asetettujen tavoitteiden toteuttamiselle. Tarkastuslautakunta ehdottaa, että elinvoimapalveluiden tavoiteasetanta jatkossa suhteutettaisiin paremmin talousarviossa määrättyihin resursseihin, joko määrärahoja lisäämällä tai tavoitteiden määrää ja laajuutta supistamalla.

Ruoka- ja siivouspalvelujen sitovina toiminnallisina tavoitteina olivat ruokapalvelujen osalta yhteistyön kehittäminen asiakkaiden kanssa sekä erilaisten toimintamallien luominen, siihen miten oppilaat, päiväkotilapset ja henkilökunta voisivat olla mukana ruokakasvatuksessa sekä asiakastyytyväisyyskyselyn tekeminen. Koronan jatkuminen vaikutti toimintaan edelleen, mutta oppilaille valmistettiin esim. annospaketteja noudettavaksi koululta ja toiveruokapäiviä järjestettiin muutamia. Asiakastyytyväisyyskysely toteutettiin.

Siivouspalveluiden osalta sitovia tavoitteita olivat sisällön selventäminen asiakkaille ja mitoituksen riittävyyden seuranta ja poikkeamien kirjaaminen, palveluiden tuottaminen siivousmitoituksen määrittelemällä budjetilla sekä asiakastyytyväisyyskyselyn tekeminen. Koronan jatkuminen vaikutti johti siivouksen tehostamiseen ja lisäämiseen THL:n ohjeistuksien mukaan. Asiakastyytyväisyyskysely toteutettiin.

Tarkastuslautakunta arvioi, että ruoka- ja siivouspalveluille asetetut toiminnalliset tavoitteet ovat toteutuneet riittävässä määrin, mutta nostaa esiin Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän kilpailutuksen koskien Onnin osastojen ateriapalveluita, jossa kunta on toiminut toimittajana. Kilpailutuksessa toimittajaksi 1.1.2022 alkaen valikoitui Attendo-ISS-ryhmittymä. Tarkastuslautakunnan käsityksen mukaan kunta ei osallistunut kyseiseen kilpailutukseen ilmeisesti inhimillisestä erehdyksestä johtuen. Tarkastuslautakunta toteaa tapauksen harmilliseksi ja huomauttaa,

että Onnin osastojen poisjäännin vaikutus tulee huomioida palvelualueen resursoinneissa tilikauden 2022 aikana.

Hyvinvointi- ja vapaa-aikapalveluille asetetut toiminnalliset tavoitteet olivat lähiliikuntapaikan kehittämissuunnitelman toteuttaminen sikäli kun hankkeelle saadaan valtionavustusta sekä lupa kunnan saaman perintörahan käyttöön. Avustusta ei hankkeelle ei myönnetty. Suunnitelman osatoteuttamista jatkettiin kuitenkin loppuvuodesta ja osatoteutusta jatketaan 2022 aikana.

Maahanmuuttopalveluiden sitovana tavoitteena oli tuoda alkuvuonna Päijät-Hämeen maahanmuutto-ohjelma esittelyyn päättäjille ja hyväksyä se kunnan lakisääteiseksi kotouttamisohjelmaksi. Valtuuston hyväksyessä kotouttamisohjelman tavoite saavutettiin.

Liikuntapalveluilla ja senioripalveluilla oli yhteisenä tavoitteena suunnitella ja toteuttaa hyvinvointiryhmä yli 65-vuotiaille. Hyvinvointiryhmä toteutui suunnitellusti syksyllä 2021.

Tarkastuslautakunta ehdottaa, että kunta selvittää mahdollisuuksia lisätä hyvinvointi- ja vapaa-aikapalveluiden tarjontaa kuntalaisille hyvinvointikeskus Onnissa myös ilta-aikaan, jolloin palvelutarjonta paremmin huomioisi myös työssäkäyvän ikäluokan.

Tarkastuslautakunta arvioi, että hyvinvointi- ja vapaa-aikapalveluille asetetut toiminnalliset tavoitteet ovat toteutuneet.

Sosiaali- ja terveystyöpalvelut Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymällä on toiminnalleen määritellyt tavoitteet ja lisäksi palvelusopimuksessa on kirjattu yhteistoiminnalliset tavoitteet. Kunnan ja kuntayhtymän palvelusopimuksen HYTE-liitteen mukaiset hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen painopistealueet ovat: mielen hyvinvointi, arjen turvallisuus, päihteet ja terveelliset elämäntavat, osallisuus ja yhteisöllisyys. Tilinpäätöksen tietojen perusteella tarkastuslautakunta arvioi tavoitteiden pääasiallisesti toteutuneen.

Tilikauden aikana on osallistuttu hyvinvointialueelle siirtymisen valmisteluun. Hyvinvointialueiden ja kunnan yhdyspintoja tunnistettiin ja valmisteltiin toimenpiteitä muutoksen läpiviemiseksi. Vuoden 2021 keskusteluissa selvitettiin yhä myös sote-lakien taipumista kolmen vuoden ylimenovaiheen ratkaisumalliin, jossa Pukkilan terveystyöpalvelut voitaisiin järjestää Päijät-Hämeessä Itä-Uudenmaan sijasta. Pienempien kokoonpanojen lisäksi väliaikainen valmistelutoimielin käsitteli asiaa, mutta ratkaisua ei vuoden aikana löytynyt. Työ jatkuu vuoden 2022 aikana.

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota siihen, että työmarkkinatuen kustannuksen vuonna 2021 olivat 198.663 euroa, vuonna 2020 työmarkkinatuen kustannukset olivat 172.824 euroa ja vuonna 2019 131.091 euroa. Kustannusten nousua on siten kertynyt 15 % vuodesta 2020 ja vuodesta 2019 51 %. Tarkastuslautakunta peräänkuuluttaa toimia, joilla työmarkkinatuen kustannukset saadaan kuriin. Työllisyyskoordinaattorin palkkaamisella työmarkkinatuen korkeaan tasoon voinee odottaa parannusta.

Varhaiskasvatustyöpalveluille asetetut toiminnalliset tavoitteet olivat varhaiskasvatuksen pedagogisen dokumentoinnin työväliseen käyttöönotto ja kehittäminen, varhaiskasvatuksen järjestymisen lapsille huoltajien toiveiden ja tavoitteiden mukaisesti sekä "Lapset puheeksi"- menetelmän käyttöönotto varhaiskasvatuksessa.

Toimivien pedagogisten dokumentoinnin käytänteiden noudattamista on jatkettu ja päiväkodin yhteinen, vasun mukainen toimintasuunnitelma ohjaa varhaiskasvatuksen opettajia toiminnan suunnittelussa. Koronan johdosta uusia tapoja tehdä toiminta näkyväksi huoltajille on jouduttu

kehittämään, myös etäyhteyksien käyttöä vanhempainilloissa ja koulutuksissa on otettu käyttöön.

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota pidemmän ajan lapsimäärän kehitykseen, joka osoittaa pienenevää lapsimäärää ja ehdottaa, että kunta varmistaa, että varhaiskasvatuksen resursoinnin varmistetaan olevan kansallisella keskitasolla jatkossa.

Tarkastuslautakunta arvioi, että varhaiskasvatuspalveluille asetetut toiminnalliset tavoitteet ovat toteutuneet.

Opetuspalvelujen sitovina tavoitteina olivat henkilökunnan työtehtävien, tehtäväalueittaisten palkkarakenteiden ja henkilökohtaisen palkan rakenteen läpinäkyvyys, vastualueiden, sopimuspalveluiden sekä koulupäivien sujuvuuteen liittyvät prosessit. Vuoden aikana on tarkistettu ja päivitetty tehtäväkuvia ja käyty erinäisiä prosesseja läpi, tarkistettu koulukuljetussäännöt ja maksullisen koulukuljetuksen toimintaohjeet.

Talouden näkökulmasta tavoitteena oli tarkastella ja arvioida opetuspalveluiden kustannuksia koskien seuraavaa toimintakautta siten, että toimintoalueittain budjetoidut varat ovat mahdollisimman täsmälliset suhteessa keskimääräisiin vuosikustannuksiin, jotta palvelualueen talous ei olisi kroonisesti ylijäämäinen. Kokonaiskustannuksia tarkastellaan edelleen, Koronan johdosta vuosien toteumat eivät ole täysin vertailukelpoiset.

Toimintakustannukset pyritään vakiinnuttamaan tietylle tasolle ja tekemään toimintoalueiden toimintakulut jäljitettäviksi, läpinäkyviksi ja tasapainoon kunnan talouteen nähden. Toiminta-tilikauden aikana on esim. kilpailutuksen yhteydessä muutettu koulukuljetusten hinnoittelu km-perusteisesta kiinteiksi reittihinnoiksi, joka yksinkertaistaa kuluseurantaa

Tarkastuslautakunta arvioi, että perusopetuspalveluille asetetut toiminnalliset tavoitteet ovat toteutuneet keskeisiltä osin. Tarkastuslautakunta kannattaa tilinpäätöksessä ehdotettuja toimia tulojen ja menojen selvittämiseksi, esim. koskien lastensuojelun huostaanoton kotikuntakorvauksia. Vastaava menojen ja tulojen syntymisperusteiden selvittäminen tulisi tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan tehdä koko kunnan kattavasti.

Yhdyskuntateknisten palvelujen sitovina tavoitteina olivat terveyttä ja hyvinvointia edistävä asuin- ja elinympäristö sekä motivoitunut ja hyvinvoiva henkilökunta kunnan voimavarana. Mit-tarina: Katujen kunnossapito €/m, kuntalaispalautteiden määrä sekä henkilöstön tarvittavan koulutuksen suorittaminen.

Talvikunnossapidon vasteajat ovat laskeneet tilikauden aikana. Katujen kunnossapidon kustannus on nousseet vuodesta 2020 ollen 4,03 €/m (3,25 €/m). Kuntalaispalautteita on saatu kaksi kappaletta. Henkilöstö on päivittänyt tarvittavat ammattipätevyydet.

Tarkastuslautakunta toteaa, että Yhdyskuntatekniset palvelut ylittivät nettomäärärahansa ~66 teuroa. Tarkastuslautakunta kehottaa jatkossa noudattamaan talousarviota ja tarvittaessa anomaan lisämäärärahaa. Tarkastuslautakunnan käsityksen mukaan määrärahan ylitys osittain joh-tuu budjetointivaiheessa huomioimatta jääneistä eristä. Jatkossa budjetointivaiheeseen tulisi kiinnittää enemmän huomiota.

Tarkastuslautakunta arvioi, että yhdyskuntateknisille palveluille asetetut toiminnalliset tavoitteet ovat toteutuneet riittävässä määrin.

2.2 Taloudelliset tavoitteet

2.2.1 Käyttötalous ja tuloslaskelmaosa

Talousarviossa 2021 hyväksytyt käyttötalouden taloudelliset tavoitteet sitovat tehtävääalueita nettotasolla (toimintakate). Toimintakatteen tasolla määrärahojen ylityksiä todettiin Yhdyskuntateknisissä palveluissa 66 teuroa ja opetuspalveluissa 49 teuroa, muiden tehtävääalueiden osalta toimintakate toteutui talousarvion puitteissa.

	TA 2021	TA muutos	TA+ muutos	Toteutuma	Poikkeama
Myyntitulot	316 244		316 244	314 405	-1 839
Maksutulot	121 774		121 774	90 698	-31 076
Tuet ja avustukset	307 000	30 000	337 000	371 323	34 323
Muut toimintatulot	380 651		380 651	385 069	4 418
TOIMINTATULOT	1 125 669	30 000	1 155 669	1 161 495	5 826
Henkilöstömenot	-2 654 998		-2 654 998	-2 705 978	-50 980
Palvelujen ostot	-9 273 105	-99 000	-9 372 105	-9 296 358	75 747
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-200 608		-200 608	-189 347	11 261
Avustukset	-383 600	-25 000	-408 600	-351 187	57 413
Muut toimintamenot	-38 030		-38 030	-55 487	-17 457
TOIMINTAMENOT	-12 550 341	-124 000	-12 674 341	-12 598 357	75 984
Sisäiset tulot	930 845		930 845	940 274	9 429
Sisäiset menot	-930 845		-930 845	-940 274	-9 429
Sisäiset yhteensä					
TOIMINTAKATE	-11 424 672	-94 000	-11 518 672	-11 436 862	81 810
Poistot ja arvonalentumiset	-388 665		-388 665	-385 177	3 488
Satunnaiset tuotot ja kulut					
YKSIKKÖ YHTEENSÄ	-11 813 337	-94 000	-11 907 337	-11 822 039	85 298

Tuloslaskelmaosassa valtuustoon nähden sitovia ovat verotulot yhteensä, valtionosuudet yhteensä, ja rahoitustuotot ja -kulut yhteensä (netto). Verotulot toteutuivat muutettua talousarviota 84.895 euroa suurempana, valtionosuudet toteutuivat 1.227 euroa yli muutetun talousarvion ja rahoitustulojen ja -menojen netto toteutui 10.081 euroa talousarviota heikompana.

2.2.2 Investoinnit ja rahoitusosa

Investointiosan määrärahat sitovat valtuustoon nähden hankekohtaisesti. Hankkeet ovat toteutuneet talousarvion puitteissa. Investointiosan tulot ylittivät, koska tonttikaupan tuloja ei ollut budjetoitu. Tarkastuslautakunta ehdottaa, että jatkossa myös tonttikaupalle asetetaan talousarviossa tavoitteet.

Rahoitusosasta voidaan todeta, että uusia pitkäaikaisia lainoja nostettiin 925.000 euroa ja lyhennettiin 695.657 eurolla. Antolainaus kasvoi 50.000 euroa, mihin ei ollut varauduttu talousarviossa. Lainojen kokonaismäärä (6.045 teuroa) kasvoi ~230 teuroa edellisvuodesta.

3. Kunnan talous

Tilikauden tulos toteutui alkuperäistä sekä muutettua talousarviota parempana tilikauden alijäämän ollessa 443.997 euroa. Merkittävimmät tekijät talousarviota paremman tuloksen takana olivat verotulojen toteutuminen arvioitua suurempana ja toimintakulujen toteutuminen alle arvioidun. Verrattuna tilikauteen 2020 tulos vuonna 2021 oli 747.129 euroa heikompi. Heikentymisen

takana on etenkin toimintakulujen kasvu ~575 teuroa sekä verotulojen ja valtionosuuksien yhteismäärän heikentyminen ~114 teuroa. Vuoden 2020 valtionosuuksiin sisältyi merkittävässä määrin valtion kertaluontoisia koronakompensatioita, joita vuoden 2021 aikana ei jaettu saman periaattein suoraan kunnille, josta johtuen Pukkilan osuus vuonna 2021 oli merkittävästi pienempi.

	TA 2021	TA muutos	TA+ muutos	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatulot	1 125 669	30 000	1 155 669	1 161 495	5 826
Myyntitulot	316 244		316 244	314 405	-1 839
Maksutulot	121 774		121 774	90 698	-31 076
Tuet ja avustukset	307 000	30 000	337 000	371 323	34 323
Muut toimintatulot	380 651		380 651	385 069	4 418
Toimintamenot	-12 550 341	-124 000	-12 674 341	-12 598 356	75 985
Henkilöstömenot	-2 654 998		-2 654 998	-2 705 978	-50 980
Palvelujen ostot	-9 273 105	-99 000	-9 372 105	-9 296 358	75 747
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-200 608		-200 608	-189 347	11 261
Avustukset	-383 600	-25 000	-408 600	-351 187	57 413
Muut toimintamenot	-38 030		-38 030	-55 486	-17 456
Toimintakate	-11 424 672	-94 000	-11 518 672	-11 436 861	81 811
Verotulot	7 091 000	180 000	7 271 000	7 355 895	84 895
Valtionosuudet	3 916 000	-27 000	3 889 000	3 890 227	1 227
Rahoitustulot ja -menot	142 000		142 000	131 919	-10 081
Korkotulot	32 000		32 000	32 318	318
Muut rahoitustulot	156 700		156 700	144 438	-12 262
Korkomenot	-46 000		-46 000	-44 429	1 571
Muut rahoitusmenot	-700		-500	-408	92
Vuosikate	-275 672	59 000	-216 672	-58 820	157 852
Poistot ja arvonalennukset	-388 665		-388 665	-385 177	3 488
Suunnitelman mukaiset poistot	-388 665		-388 665	-385 177	3 488
Arvonalennukset					
Satunnaiset erät					
Satunnaiset tulot					
Satunnaiset menot					
Tilikauden tulos	-664 337	59 000	-605 337	-443 997	161 340

3.1 Talouden tasapainottaminen kuntalain mukaisesti

Kuntalain § 110 mukaan taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Arviointimenettely voidaan käynnistää, jos kunta ei ole kattanut kunnan taseeseen kertynyttä määrääjän puitteissa.

Pukkilan tilinpäätöksessä kertyneitä ylijäämiä on tilikauden alijäämäisen tuloksen jälkeen jäljellä 1.131.803,77 euroa. Vuosien 2022-2024 taloussuunnitelmassa kertyneiden alijäämien arvioidaan vähenevän yhteensä 922.877 eurolla, eli kertyneet ylijäämät olisivat käytännössä käytetty taloussuunnitelmakauden lopussa.

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan viime tilikausien tulokset osoittavat myös, että tehdyt toimet eivät ole olleet riittäviä. Tilikauden 2021 alijäämän sekä taloussuunnitelman 2022-2024 valossa on todettavissa, että korjaavia toimenpiteitä ja rakenteellisia uudistuksia tarvitaan, jotta kuntalain mukainen talouden tasapaino säilyy. Tarkastuslautakunta yhtyy tilinpäätöksessä esitettyyn arviointiin, että jollei taloudentasapainottamistoimenpiteitä aloiteta, Pukkila ajautuu suurella todennäköisyydellä kriisikuntamenettelyyn vallitsevan taloussuunnitelmakauden aikana.

Lisäksi tarkastuslautakunta huomauttaa, että kuntalain § 118:n mukaisesta erityisen vaikeassa taloudellisessa tilanteessa olevan kunnan neljästä raja-arvosta täyttyy vuoden 2021 tilinpäätöksessä kaksi.

4. Kuntakonserni

Kuntakonsernin talous toteutui samansuuntaisesti kuin kunnan talous, mikä johtuu siitä, että kunnan talous muodostaa kuntakonsernin taloudesta suurimman osan. Tilikauden tulos oli 468.038 euroa alijäämäinen.

5. Muita havaintoja ja suosituksia

Kuten tässä arviointikertomuksessa on aiemmin tuotu esiin Pukkilan taloustilanne, vaatii tervehdyttämistoimia, jotta kuntalain mukainen taloudellinen tasapaino ylläpidetään pidemmällä tähtäyksellä. Tarkastuslautakunta esittää, että jatkossa palvelualueiden toiminnallisiin ja taloudellisiin tavoitteisiin sisällytettäisiin tavoitteita tukemaan tätä tavoitetta ja että tavoitteet olisivat mahdollisimman yksiselitteisiä ja konkreettisia ja että niille määriteltäisiin sopivat mittarit edesauttamaan toteutumisen arviointia. Lisäksi tarkastuslautakunta esittää, että talouden seurannalle ja ennustamiselle palvelualoittain asetettaisiin suurempi painoarvo, jolloin tilikauden tuloksen muodostumiseen on parempi mahdollisuus vaikuttaa.

Tavoiteasetannan osalta tarkastuslautakunta toteaa, että vuosittain talousarviossa asetettavien tavoitteiden ja kunnan strategian välillä olisi suotavaa olla yhteys, vuositavoitteiden tulisi edistää strategisten päämäärien toteutumista. Tarkastuslautakunta esittää, että jatkossa kiinnitettäisiin suurempaa huomiota tavoitteiden kytkeytymiseen strategiaan.

Tarkastuslautakunta toteaa myönteisenä seikkana toteutetut sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittämisprojektit.

6. Yhteenveto

Tarkastuslautakunnan arvion mukaan valtuuston asettamat taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet on saavutettu riittävässä määrin vuonna 2021.

Tarkastuslautakunta pitää kunnan taloudellista tilannetta sekä sen tulevaisuuden näkymiä huolestuttavana. Talouden tervehdyttämiseen tähtäviin toimiin on tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan ryhdyttävä. Jollei taloudenhoitoa saada tervehdyttyä, kunta on tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan suurella todennäköisyydellä kriisikuntamenettelyn kohteena vallitsevan taloussuunnitelmakauden loppuun mennessä.

Pukkilassa 14. päivänä huhtikuuta 2022

Jyrki Loijas
puheenjohtaja

Sari Toukola
varajäsen

Anni Nikula
jäsen